

Caesar a 2. triumvirát

Aleš Mučka

Gaius Julius Caesar

(12./13. 7. 100 – 15. 3. 44 př. n. l.)

Začátek politické kariéry

- Během Sullovy diktatury uprchl z Říma, aby se vyhnul perzekuci
- Roku 78 př. n. l. se vrátil a začal budovat politickou kariéru s pomocí Crassa
- Když se mu podařilo usmířit Crassa a Pompeia, vznikl 1. triumvirát
- Roku 59 př. n. l. se stal konzulem a o rok později prokonzulem pro provincie Ilýrie, Předalpská a Zaalpská Galie

Galská válka (58 – 51/50 př. n. l.)

Caesar potřeboval záminku

- Roku 58 př. n. l. měl Caesar ve svých provinciích jen 4 legie, se kterými nesměl bezdůvodně překročit hranice republiky
- Prokonzul ale potřeboval vést dobyvačnou válku, aby získal vojenskou slávu a zaplatil svoje vysoké dluhy
- Jako záminka mu posloužila invaze kmene Helvétiů poblíž hranic římské republiky v roce 58 př. n. l.

První kmen Galů zničen!

- Caesar přivedl do Galie tři legie z jejich zimoviště v Aquileji a nechal naverbovat dvě nové (XI. a XII.)
- Helvétiové zatím začali překračovat řeku Arar (dnes Saonu)
- Caesar počkal až tři čtvrtiny Galů překročily řeku a zničil jejich zadní voj
- Poté zničil zbytek barbarů na jednom pahorku u oppida Bibracte

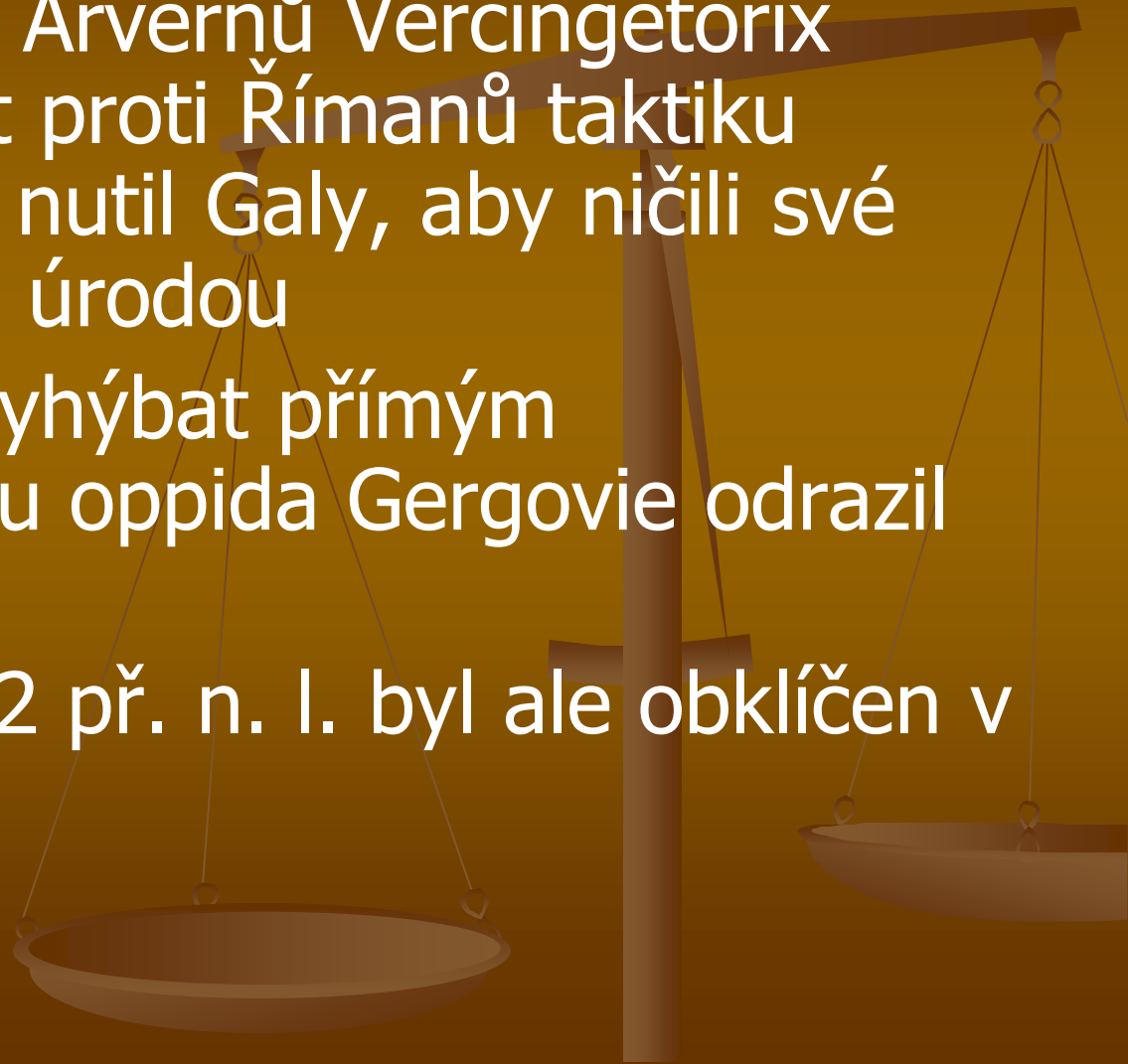
Nic Caesara nezastavilo!

- Ještě v roce 58 př. n. l. porazil Svěby vedené králem Ariovistem u Vosges
- Příští rok rozdrtil Belgy u Axony, Nervy na řece Sabis (Sambre) a jedna jeho legie zničila Seduny v jejich oppidu Octodurus
- V letech 54 – 53 př. n. l. musel potlačit Ambiorixovo povstání
- V roce 52 př. n. l. vypuklo další povstání Galů vedené Vercingetorixem

Galové se konečně všichni spojili

- Náčelník kmene Arvernů Vercingetorix začal uplatňovat proti Římanům taktiku spálené země – nutil Galy, aby ničili své vesnice a pole s úrodou
- Také se snažil vyhýbat přímým konfrontacím – u oppida Gergovie odrazil římský útok
- Na konci roku 52 př. n. l. byl ale obklíčen v oppidu Alesia

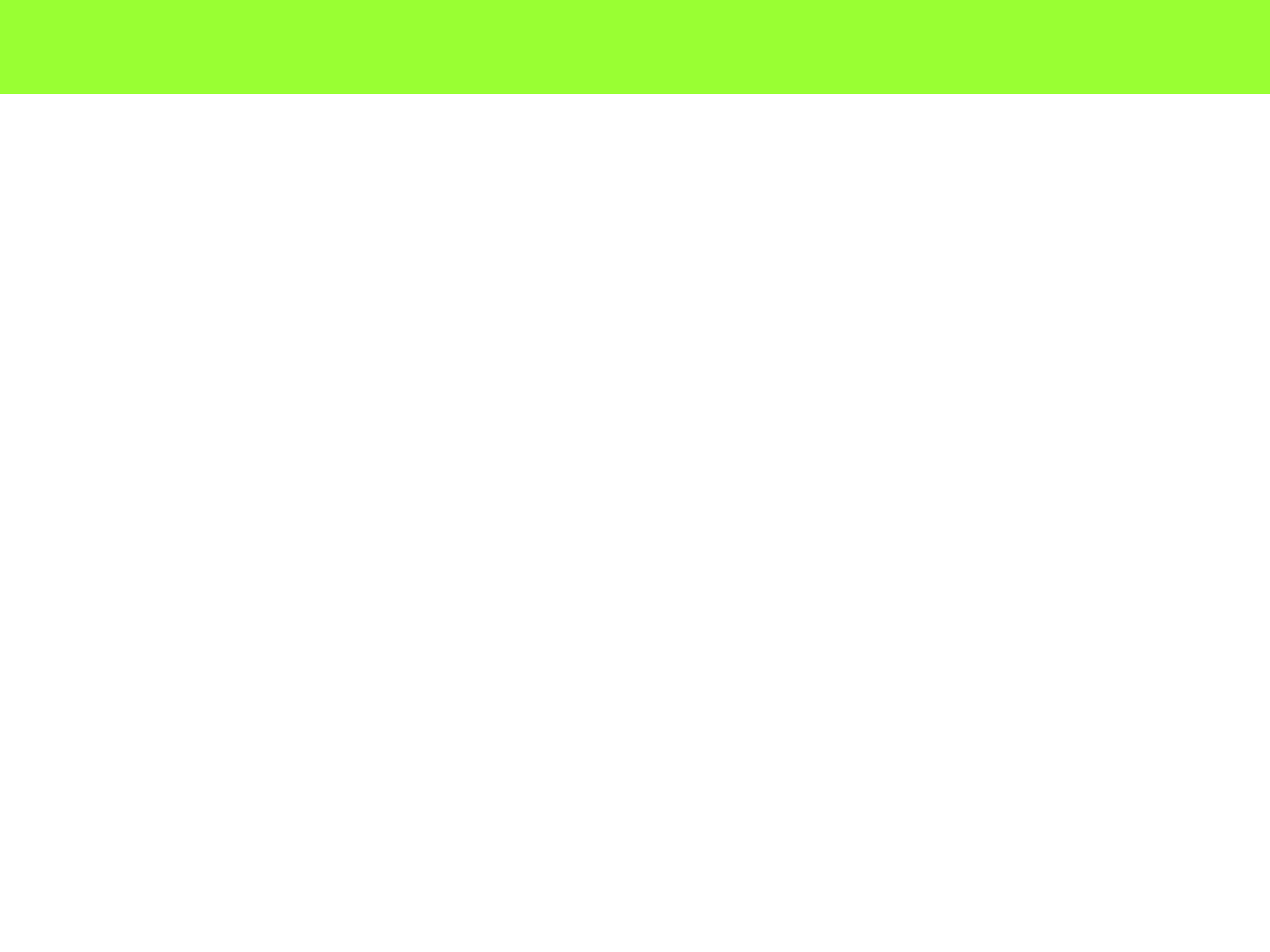

Obléhání Alesie (září – říjen 52 př. n. l.)

- **Římská republika**
- Gaius Julius Caesar
- Síly: okolo 60 000 mužů
- Ztráty: asi 12 800 padlých

- **Spojené Galské kmeny**
- Vercingetorix, Commius
- Síly: okolo 330 000 mužů
- Ztráty: asi 45 000 padlých

N
↑

Caesar dobýval i neznámé země

- V letech 55 př. n. l. a 54 př. n. l. podnikl Caesar se svými legionáři dvě invaze do Británie, odkud se pokaždé stáhnul
- V roce 55 př. n. l. a 53 př. n. l. také dvakrát jako první římský velitel překročil řeku Rýn, aby potrestal germánské kmeny, které vpadly na jeho území

Občanská válka (10. 1. 49 – 17. 3. 45 př. n. l.)

Caesar se vrátil

- Na přelomu let 51 a 50 př. n. l. byla potlačena poslední malá povstání v Galii
- Caesar se chtěl vrátit na Apeninský poloostrov, ale jeho političtí nepřátelé se ho chtěli zbavit
- Měl rozpustit svou armádu a vrátit se do Říma jako prostý občan před soud
- Do čela jeho odpůrců se postavil Gnaeus Pompeius Magnus

Za Rubikonem už nebylo cesty zpět

- Dne 10. ledna roku 49 př. n. l. překročil Caesar a jeho XIII. legie říčku Rubikon, za kterou nesměl žádný vojevůdce přejít se svým vojskem – začala Občanská válka
- Pompeius bez boje vyklidil Řím a stáhl se na Balkánský poloostrov
- Caesar se chtěl vyhnout přímému střetu se svým bývalým spojencem, a proto se vydal dobývat Pyrenejský poloostrov

Pompeius čekal na Caesare

- Nejdříve oblehl a dobyl město Massila (dnešní Marseille) a potom u Ilerdy donutil ke kapitulaci 7 Pompeiových legií
- Jeho velitel Gaius Scribonius Curio se v roce 49 př. n. l. vylodil v přístavu Utica v severní Africe, kde porazil vojsko optimátů
- Ještě tentýž rok ale padl i s většinou své armády v bitvě u řeky Bagradas

Válka se rozhodla na Balkáně

- V létě 48 př. n. l. se Caesar vylodil s 15 000 legionáři nedaleko Pompeiova tábora v Dyrrhachiu (dnešní Durrës v Albánii)
- Během útoku byl Caesar s těžkými ztrátami odražen, a proto se stáhl
- Pompeius měl dvojnásobnou převahu, ale nechtěl svést rozhodující bitvu
- Na nátlak svých politických spojenců se střetl s Caesarem u Farsálu

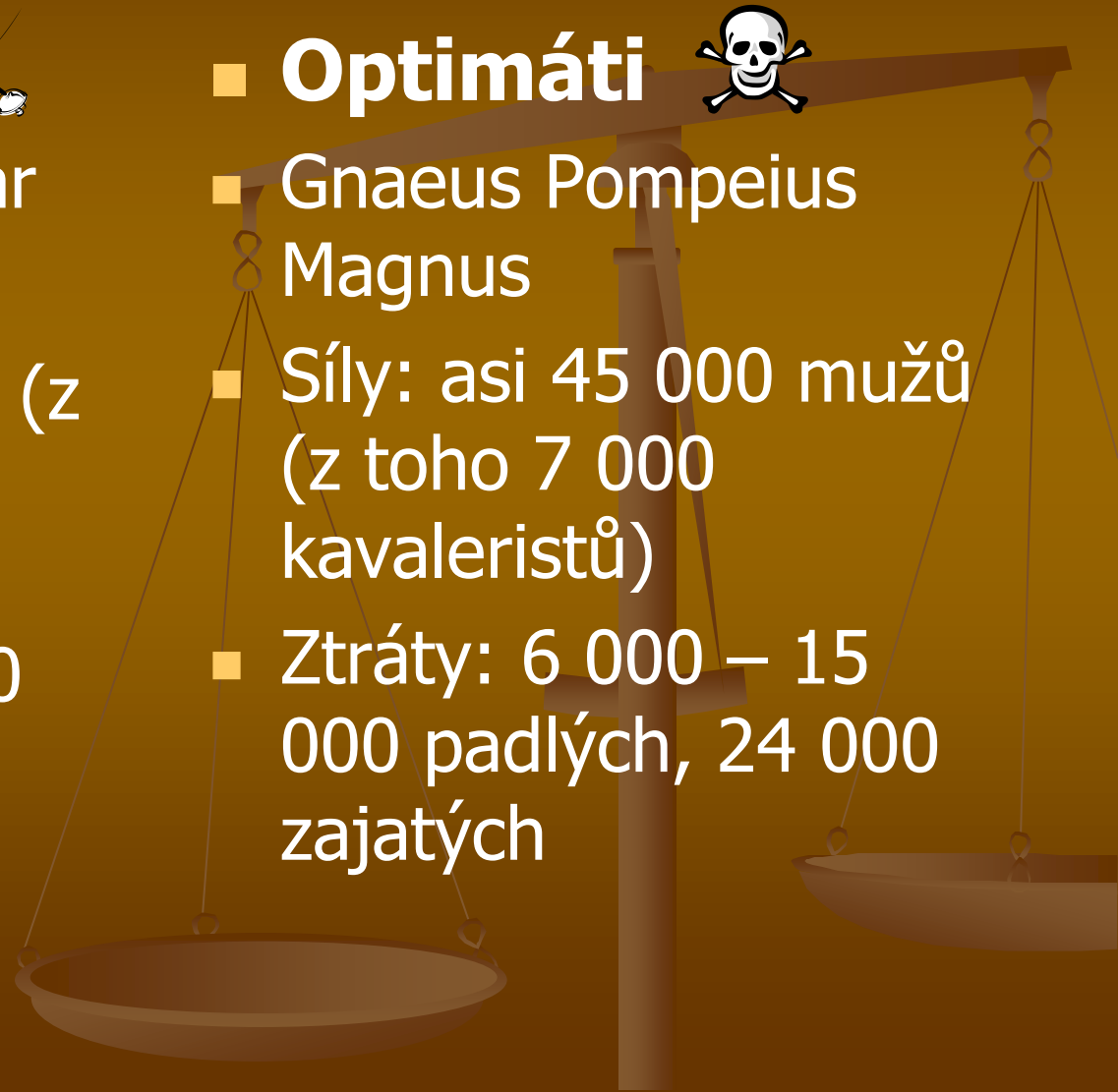

Bitva u Farsálu

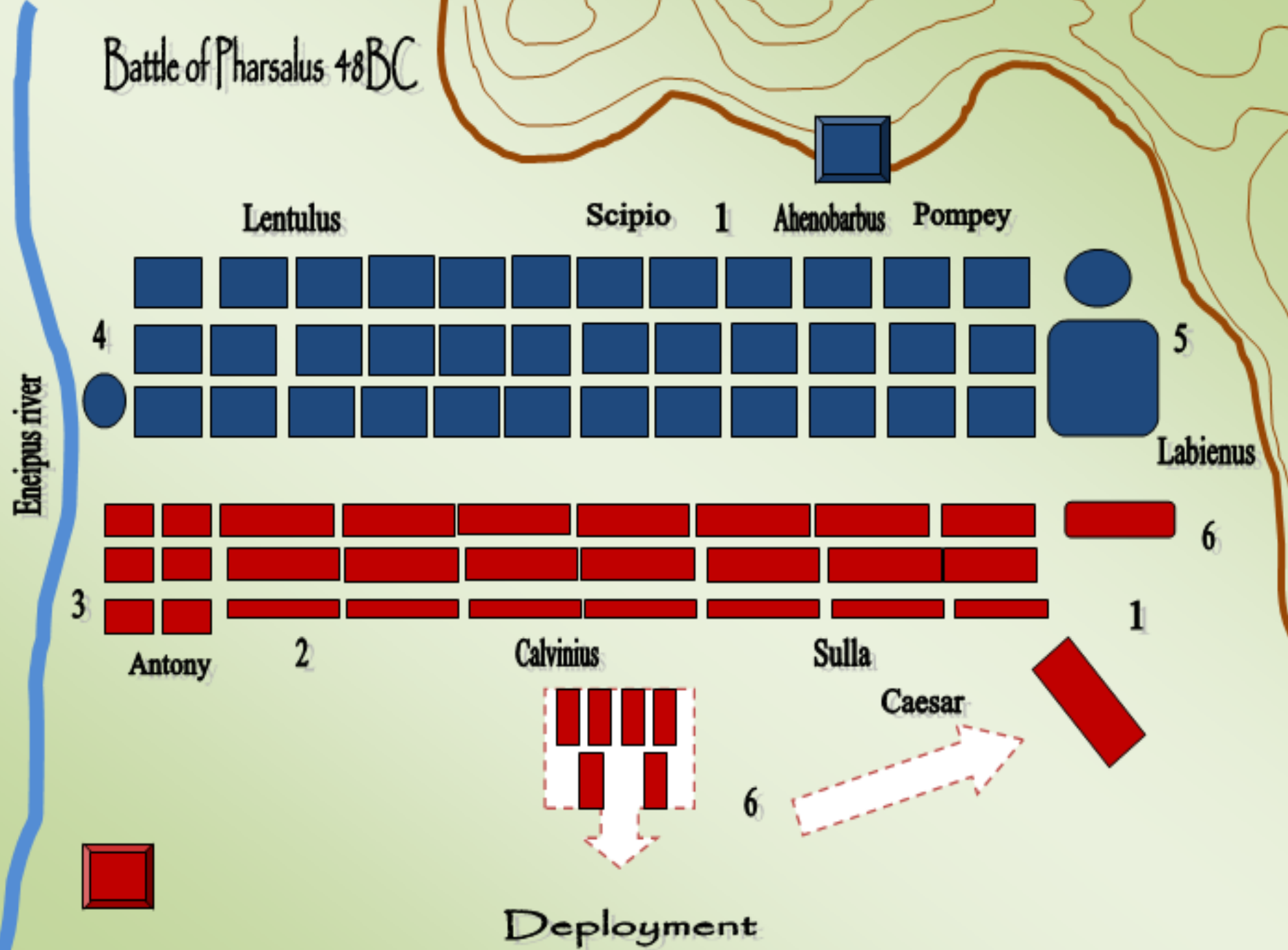
(9. srpna 48 př. n. l.)

- **Populárové**
- Gaius Julius Caesar
- Síly: 22 000 mužů (z toho 1 000 kavaleristů)
- Ztráty: 200 – 1200 padlých

- **Optimáti**
- Gnaeus Pompeius Magnus
- Síly: asi 45 000 mužů (z toho 7 000 kavaleristů)
- Ztráty: 6 000 – 15 000 padlých, 24 000 zajatých

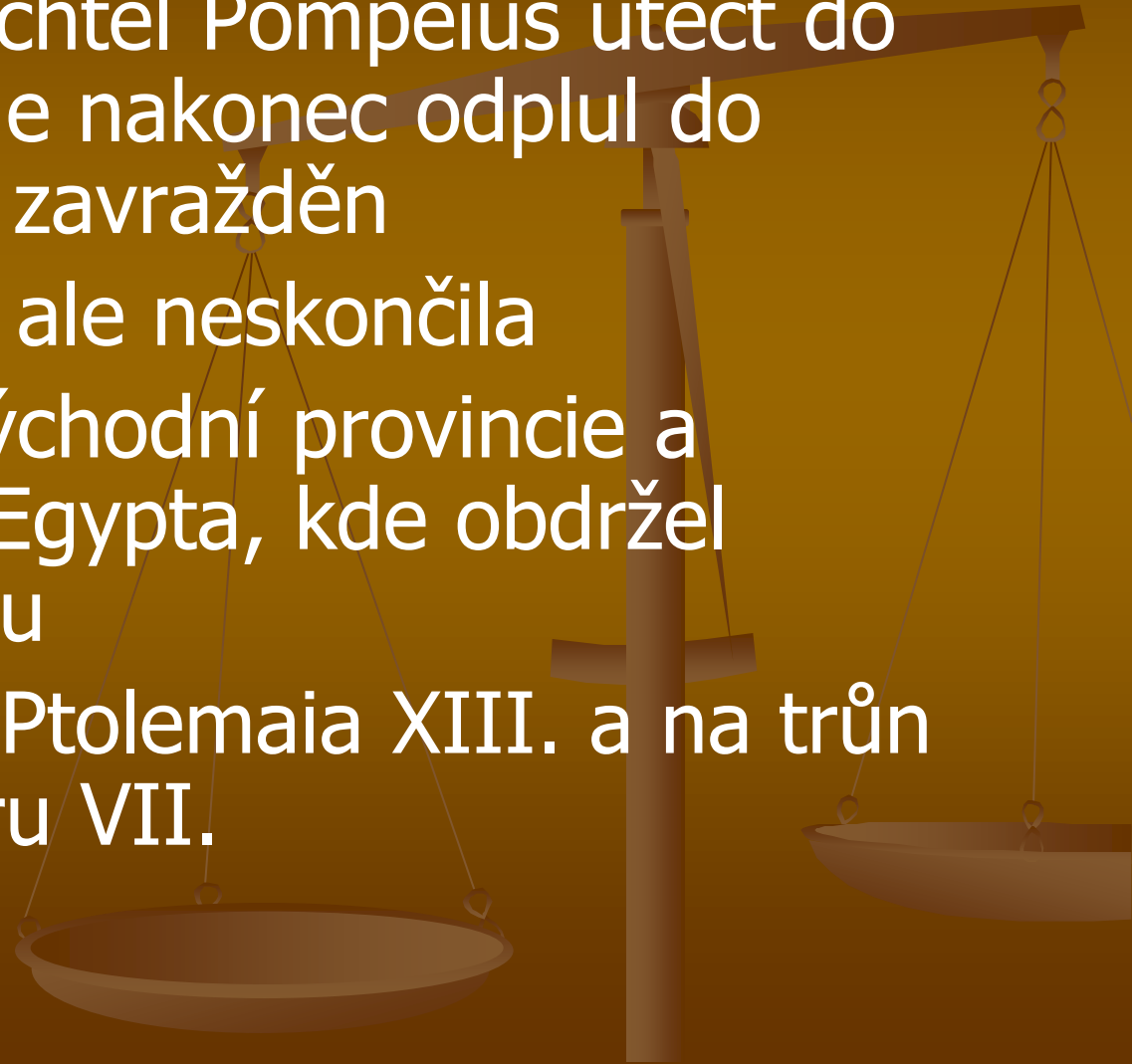

Battle of Pharsalus 48 BC

Pompeius byl odepsaný

- Po své porážce chtěl Pompeius utéct do parthské říše, ale nakonec odplul do Egypta, kde byl zavražděn
- Občanská válka ale neskončila
- Caesar ovládl východní provincie a přesunul se do Egypta, kde obdržel Pompeiovu hlavu
- Za trest sesadil Ptolemaia XIII. a na trůn dosadil Kleopatru VII.

Caesar měl plné ruce práce

- Po vyproštění z obležené Alexandrie porazil Ptolemaiovo vojsko v bitvě u Nilu (někdy též u Kánobu) v roce 47 př. n. l.
- Již v roce 48 př. n. l. povstal Pharnaces II. Pontský proti římskému správci
- Caesar roku 47 př. n. l. porazil povstalce během pětidenního tažení v bitvě u Zely (*Veni, vidi, vici*)

Bitva u Ruspiny (4. ledna 46 př. n. l.)

- **Populárové**
- Gaius Julius Caesar
- Síly: 15 000 – 16 000 mužů
- Ztráty: asi 6 000 padlých

- **Optimáti**
- Titus Labienus
- Síly: okolo 30 000 mužů
- Ztráty: asi 2 000 padlých

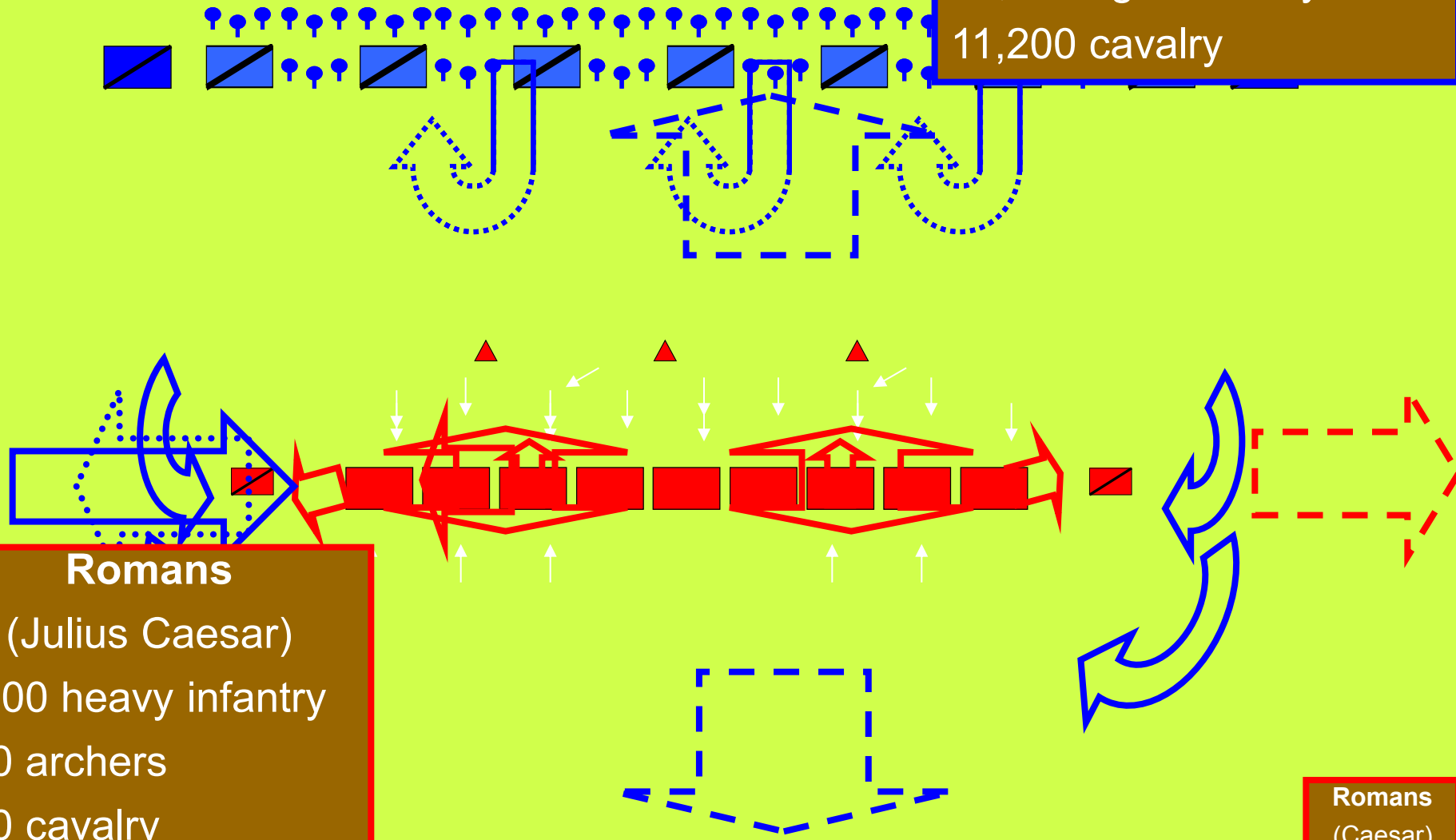

Numidians (Pompeians)
(Labenius)

Numidians (Pompeians)
(Titus Labenius)
20,000 light infantry
11,200 cavalry

Romans
(Julius Caesar)
9,000 heavy infantry
150 archers
400 cavalry

Romans
(Caesar)

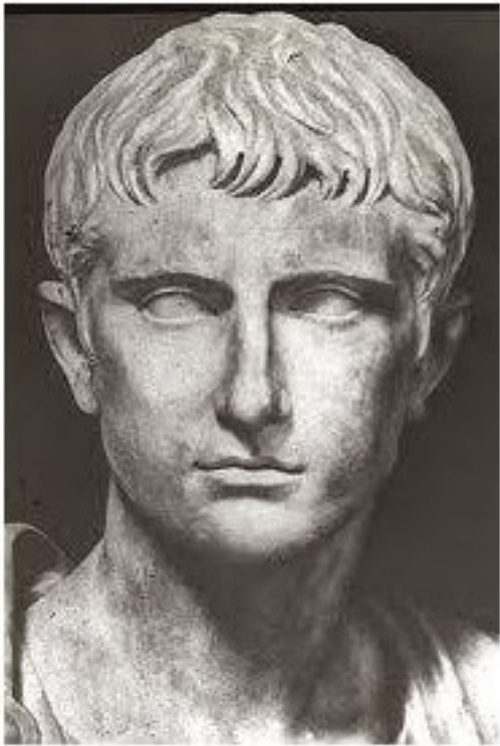
Caesar vyhrál občanskou válku

- V severní Africe byli po nerozhodné bitvě u Ruspiny Pompeiovi přívrženci poraženi v bitvě u Thapsu roku 46 př. n. l.
- Poslední jednotky optimátů se stáhly na Pyrenejský poloostrov, kde byly poraženy v bitvě u Mundy 17. 3. 45 př. n. l.
- Caesar se nyní vrátil do Říma jako doživotní diktátor a začal reformovat republiku

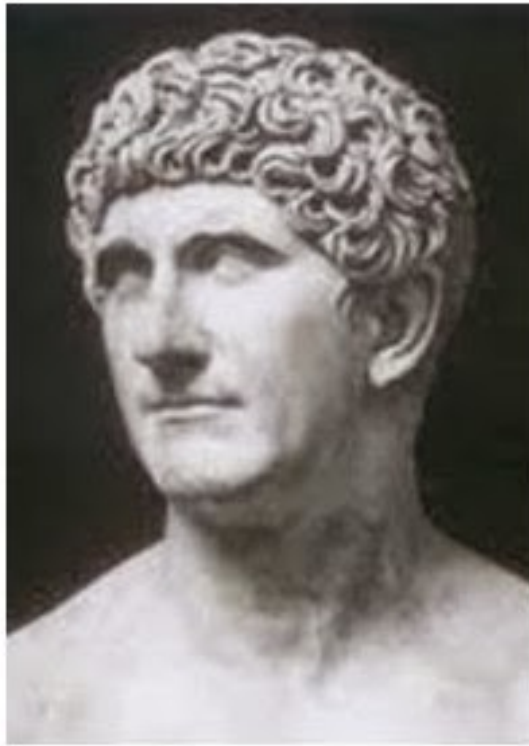
Spiknutí a Caesarova smrt

- Někteří senátoři se ale obávali, že se Caesar snažil nastolit tyranii, a rozhodli se ho zavraždit
- Do čela spiknutí se postavil Caesarův adoptivní syn Marcus Junius Brutus a jeho švagr Gaius Cassius Longinus
- 15. března roku 44 př. n. l. zasadili spiklenci Caesarovi v senátu 23 ran svými dýkami a zabili ho

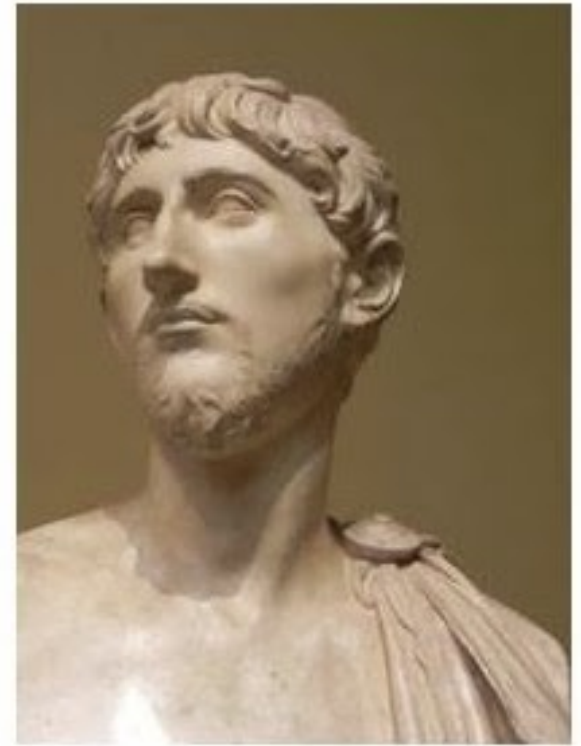
Druhý triumvirát (43 – 33 př. n. l.)

Octavian

Antony

Lepidus

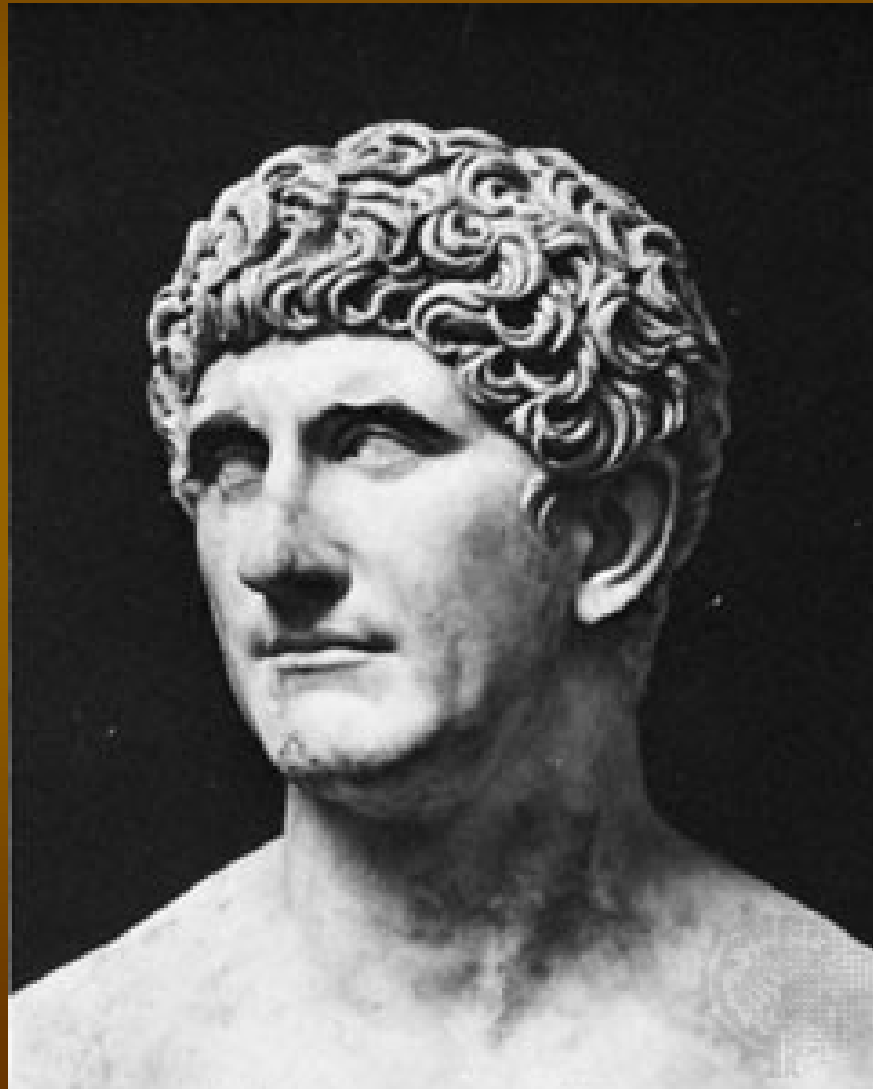
Proč vznikl nový triumvirát?

- Veřejně vyhlášená koalice tří mocných římských politiků, kterou legalizoval zákon Lex Titia roku 43 př. n. l.
- Oficiálně nazýván *Triumviri Rei Publicae Constituendae Consulari Potestate* – volně přeloženo jako *Vláda tří mužů k nastolení pořádku v republice*, ale právě tato instituce definitivně zrušila republikánské zřízení v antickém Římě

Marcus Antonius

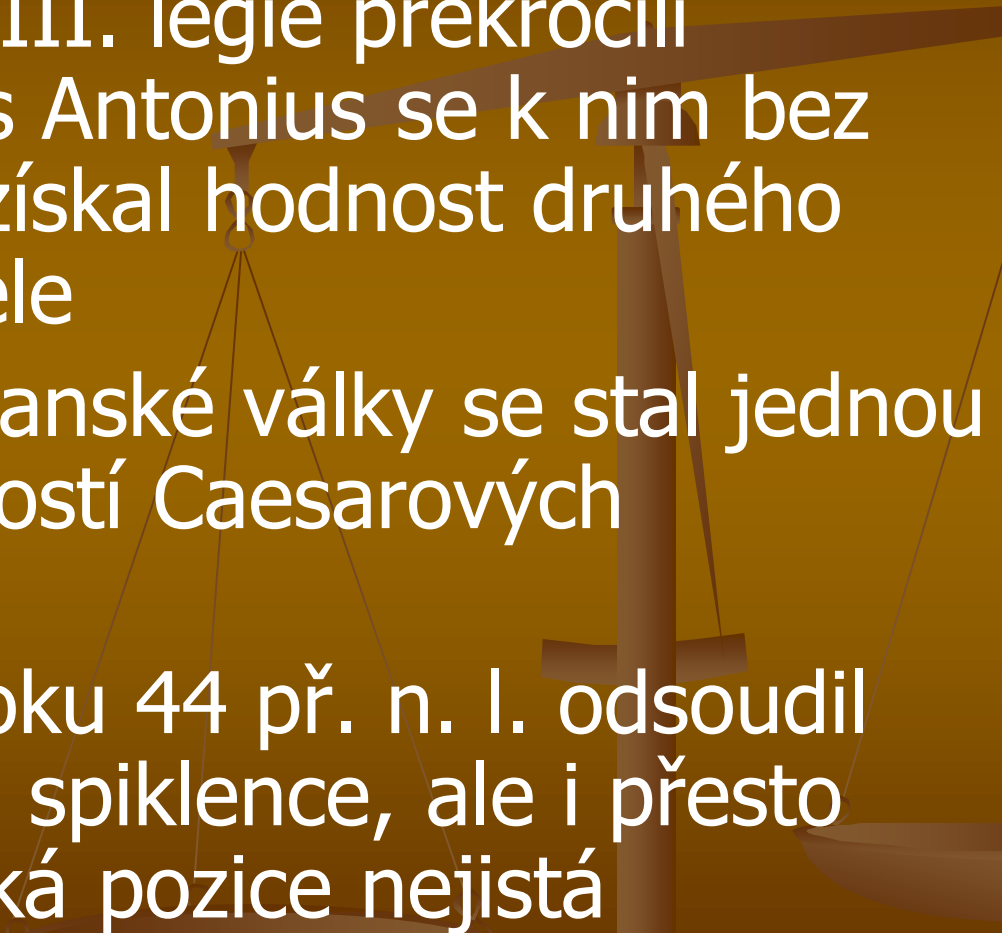
(*14. 1. 83 – +1. 8. 30 př. n. l.)

Začátky vojenské kariéry

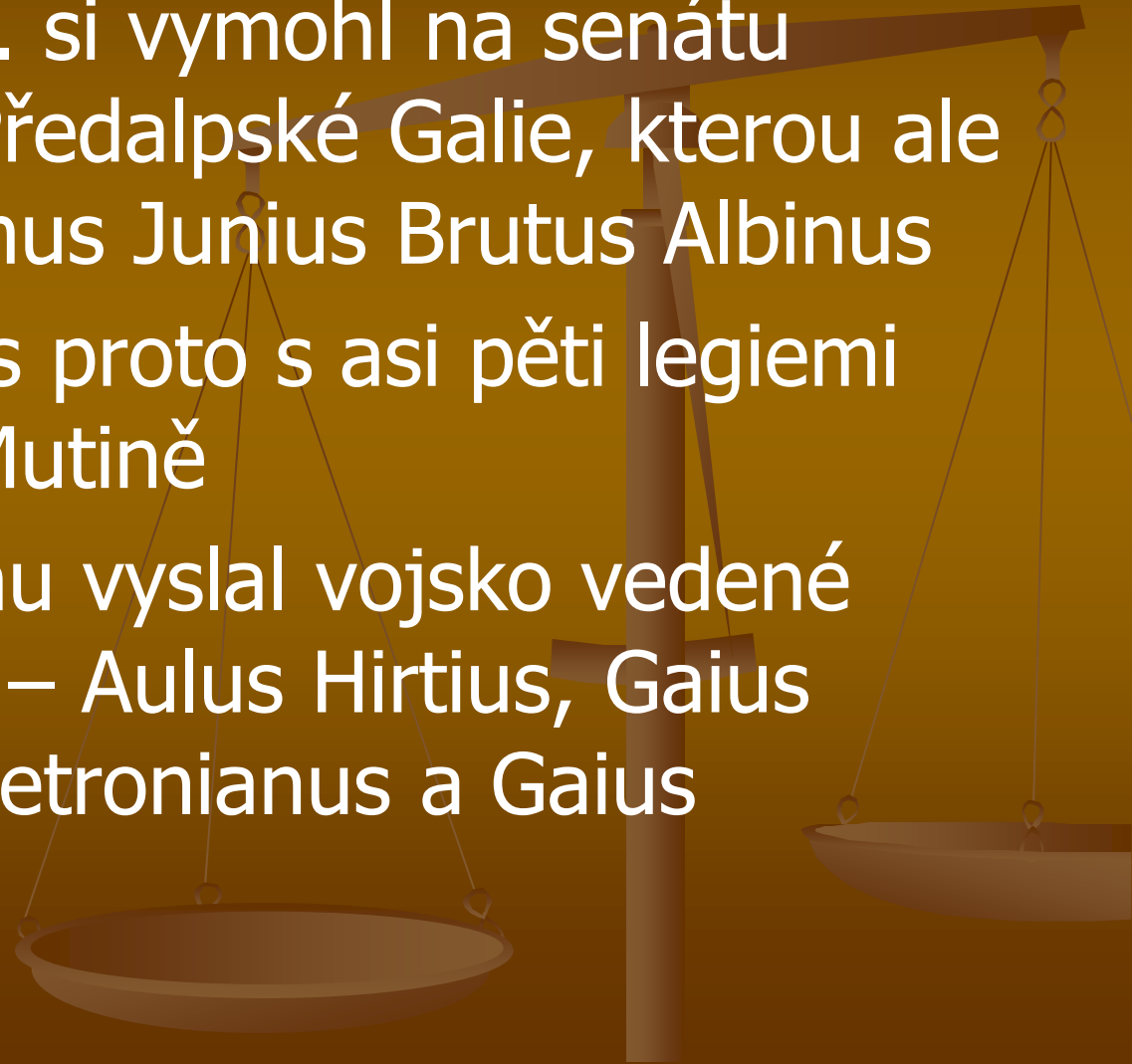
- Potomek rodiny málo významných politiků
- Po bouřlivém mládí se zúčastnil tažení prokonsula Gabiniuse do Judeje, kde na sebe upozornil jako velitel jízdy
- Roku 54 př. n. l. vstoupil do Caesarových vojsk v Galii, kde brzy získal přízeň nejvyššího velitele
- Caesar mu dopomohl k rychlé politické kariéře i přes jeho značnou neoblíbenost

Po Caesarově boku

- Když Caesar a XIII. legie překročili Rubikon, Marcus Antonius se k nim bez váhání přidal a získal hodnost druhého nejvyššího velitele
  - Po skončení občanské války se stal jednou z vůdčích osobností Caesarových přívrženců
  - Po 15. březnu roku 44 př. n. l. odsoudil veřejně všechny spiklence, ale i přesto byla jeho politická pozice nejistá
-

Bylo třeba znovu tasit meč!

- Roku 44 př. n. l. si vymohl na senátu pozici správce Předalpské Galie, kterou ale spravoval Decimus Junius Brutus Albinus
- Marcus Antonius proto s asi pěti legiemi oblehl Bruta v Mutině
- Senát proti němu vyslal vojsko vedené třemi vojevůdci – Aulus Hirtius, Gaius Vibius Pansa Caetronianus a Gaius Octavianus

Nový triumvirát

- Po dvou porážkách u Forum Gallorum a Mutiny v roce 43 př. n. l. se Marcus Antonius stáhl do Zaalpské Galie, kde se k němu připojil Lepidus
- Zatím Marcus Junius Brutus a Gaius Cassius Longinus shromáždili na Balkánském poloostrově armádu
- Ze tří velitelů armády republiky přežil pouze Gaius Octavianus, který se spojil s Marcem Antoniem a Lepidem

Rozdělení římské republiky

- Po vítězství v bitvách u Filipp roku 42 př. n. l. se Octavianus vrátil do Říma, Antonius odplul do Egypta a Lepidus se ujal správy na Pyrenejském poloostrově a v severní Africe
- Na politické scéně následovaly brutální proskripce – zemřel Marcus Tullius Cicero
- Parthská říše chtěla využít oslabení římské republiky a roku 40 př. n. l. napadla její armáda východní provincie

Tažení na východě

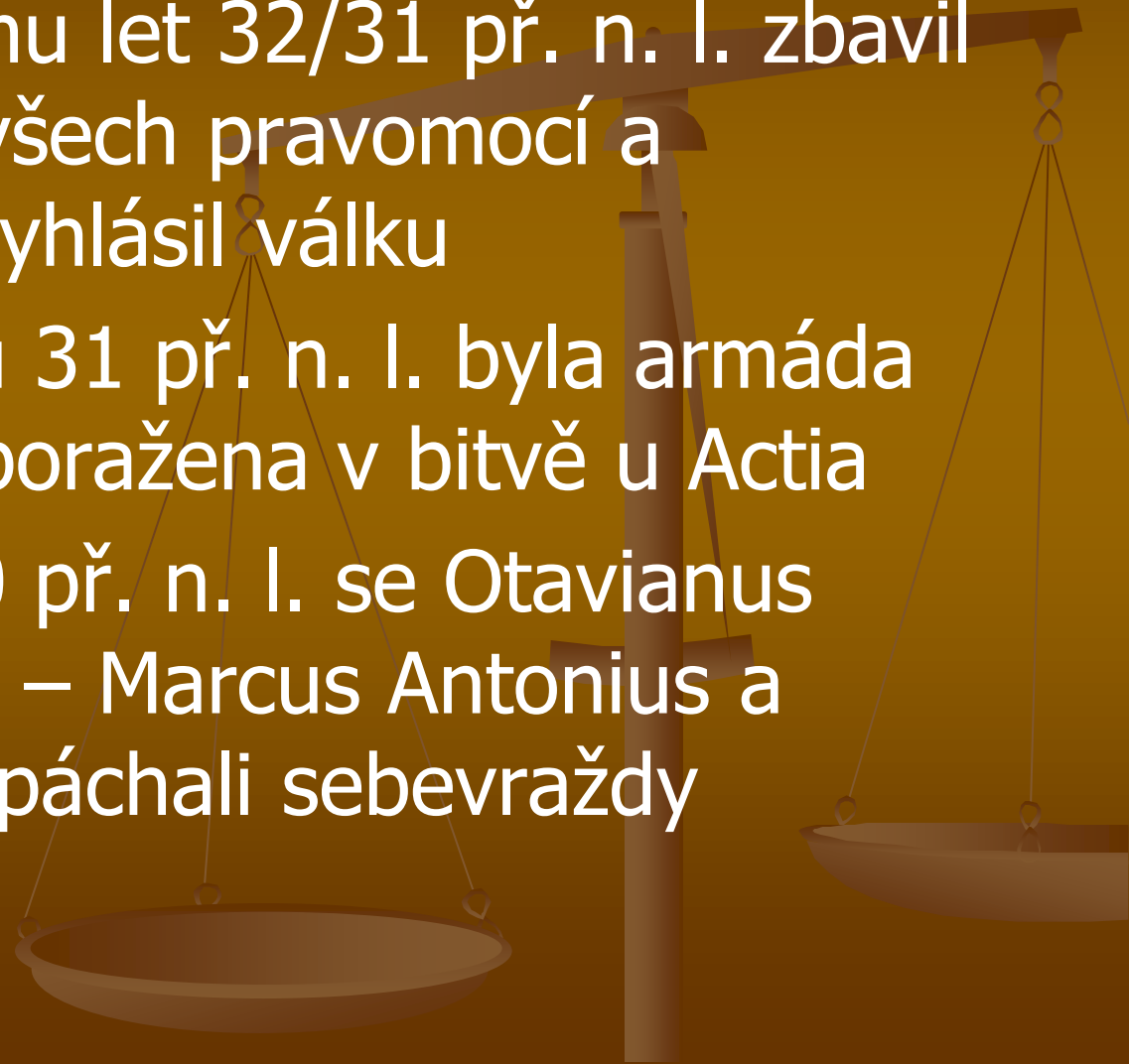
- Proti Parthům Marcus Antonius nejdříve vyslal roku 39 př. n. l. velitele Publia Venditia Bassa, který příští rok porazil parthskou armádu v bitvě u hory Gindarus
- Posily slíbené na tažení proti Parthům se ale zdržely během potlačování Povstáním Sexta Pompeia na Sicílii
- Marcus Antonius poté postavil armádu za peníze Kleopatry VII.

Fiasko tažení proti Parthům

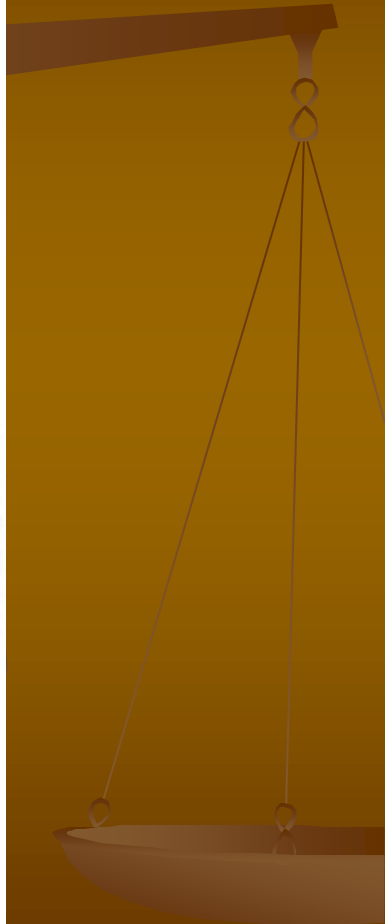
- Roku 37 př. n. l. Marcus Antonius dobyl zpátky Jeruzalém pro Herodese I. Velikého
- Dalších úspěchů už ale Římané nedosáhli a museli ustupovat z parthské říše během zimy přes odpadlého spojence Arménii
- Znovu za egyptské peníze podnikl Marcus Antonius úspěšnou invazi do Arménie
- Roku 33 př. n. l. skončil 2. triumvirát a dva zbylí triumvirové se chystali na válku

Poslední občanská válka římské republiky

- Senát na přelomu let 32/31 př. n. l. zbavil Marca Antonia všech pravomocí a Kleopatře VII. vyhlásil válku
- Dne 2. září roku 31 př. n. l. byla armáda Marca Antonia poražena v bitvě u Actia
- V srpnu roku 30 př. n. l. se Otavianus vylodil v Egyptě – Marcus Antonius a Kleopatra VII. spáchali sebevraždy

Marcus Aemilius Lepidus (*90/89 – +13 př. n. l.)

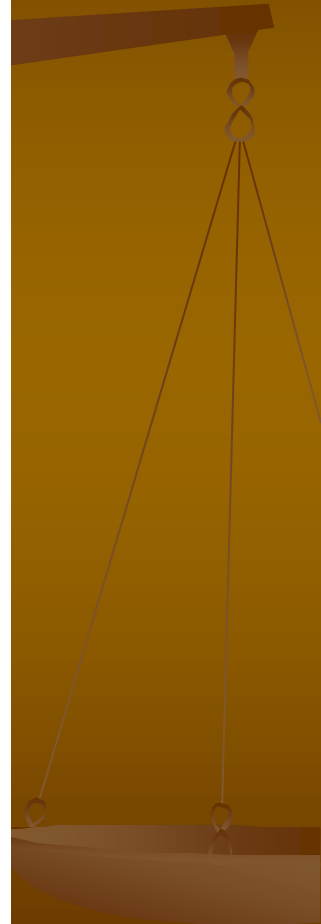
Počátky politické kariéry

- Svou první významnou funkci dostal roku 49 př. n. l., kdy jej Caesar jmenoval svým praetorem v Římě a odjel válčit s optimáty
- Roku 43 př. n. l. založil v Bononii (dnešní Bologni) s Marcem Antonie a Octavianem 2. triumvirát na pět let
- Na přelomu let 38 a 37 př. n. l. byl 2. triumvirát prodloužen v Tarentu na dalších pět let

Mocenské odstavení

- Po porážce Caesarových vrahů Lepidus spravoval pouze dvě méně významné provincie Hispánii a Afriku
- Zapojil se do potlačování povstání Sexta Pompeia na Sicílii, které bylo poraženo roku 36 př. n. l.
- Poté žádal Sicílii pro sebe, ale jeho vojáci přeběhli k Octavianovi a Lepidus odešel do domácího vězení ve své vile v Circeích

Gaius Octavius, později Octavianus (*23. 9. 63 př. n. l. – +19. 8. 14 n. l.)

Mládí a začátky kariéry

- Roku 47 př. n. l. byl zvolen do kolegia pontifiků a poté se vypravil za svým prastrýcem Gaiem Juliem Caesarem na Pyrenejský poloostrov
- Po skončení občanské války byl poslán do Ilýrie, kde podstoupil vojenský výcvik
- Po Caesarově zavraždění se vrátil do Říma a jako jeho dědic začal získávat své přívržence mezi veterány, čímž nastartoval svou vojenskou kariéru

První vojenské zkušenosti

- Roku 43 př. n. l. porazil legie Marca Antonia u Mutiny a následně si silou vynutil odsouzení Caesarových vrahů
- Poté založil s Marcem Antoniem a Lepidem 2. triumvirát
- Roku 42 př. n. l. bojoval se svými legiemi v obou bitvách u Filipp, i když vrchní velení měl Marcus Antonius

Vojáci nechtěli občanskou válku

- Napětí mezi triumviry vedlo roku 40 př. n. l. Marca Antonia k obležení Brundisia
- Octavian proti němu vyrazil se svými legiemi, ale jejich vojáci odmítli bojovat
- V Brundisiu oba poté uzavřeli smlouvu, podle které Octavián dostal západní provincie, Marcus Antonius východní provincie a Lepidus Afriku – Octavianova sestra se poté provdala za Marca Antonia

Konečná konfrontace s Marcem Antoniem

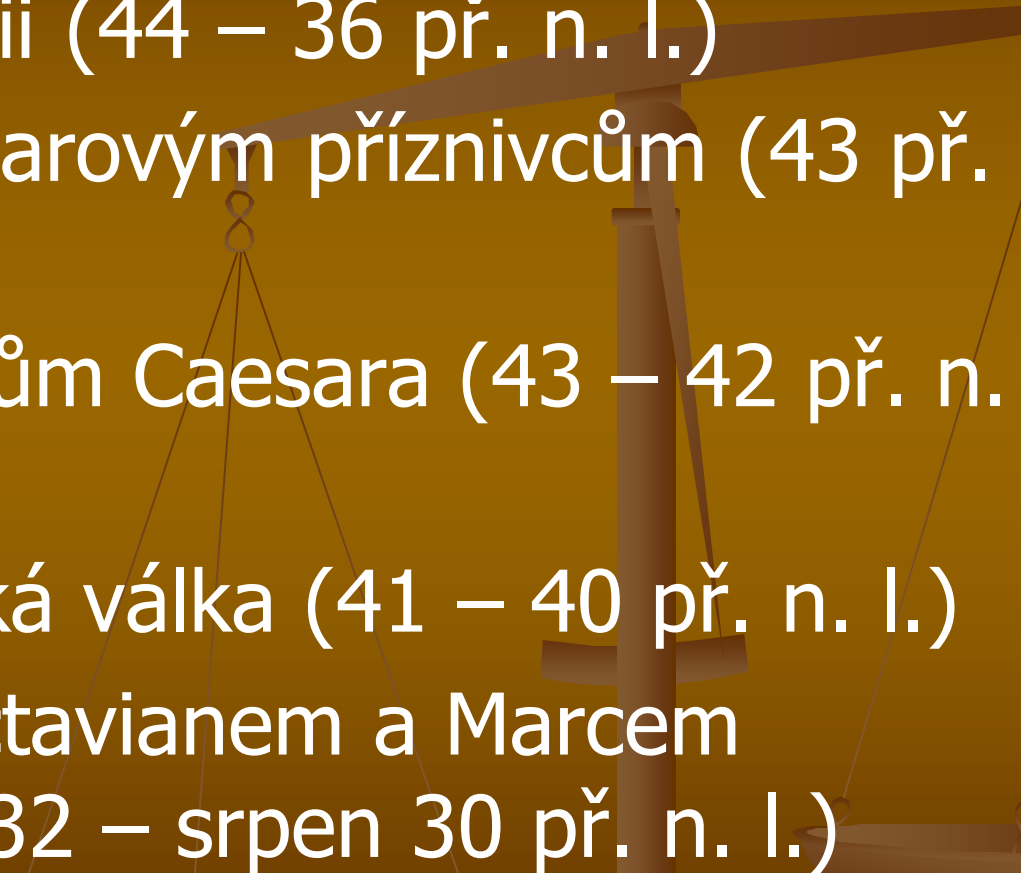
- Roku 33 př. n. l. skončil 2. triumvirát
- Jelikož Octavianus Lepida politicky odstavil již roku 36 př. n. l., začal štvavou politickou kampaň proti Marku Antoniovi
- Na přelomu let 32 a 31 př. n. l. byl Marcus Antonius zbaven senátem všech svých úřadů a Egyptu byla vyhlášena válka
- Rok po porážce v bitvě u Actia spáchali Marcus Antonius a Kleopatra sebevraždy

Poslední občanské války římské republiky

Přehled posledních občanských válek

- Povstání na Sicílii (44 – 36 př. n. l.)
  - Válka proti Caesarovým příznivcům (43 př. n. l.)
  - Válka proti vrahům Caesara (43 – 42 př. n. l.)
  - Fulviina občanská válka (41 – 40 př. n. l.)
  - Konflikt mezi Octavianem a Marcem Antoniem (jaro 32 – srpen 30 př. n. l.)
-

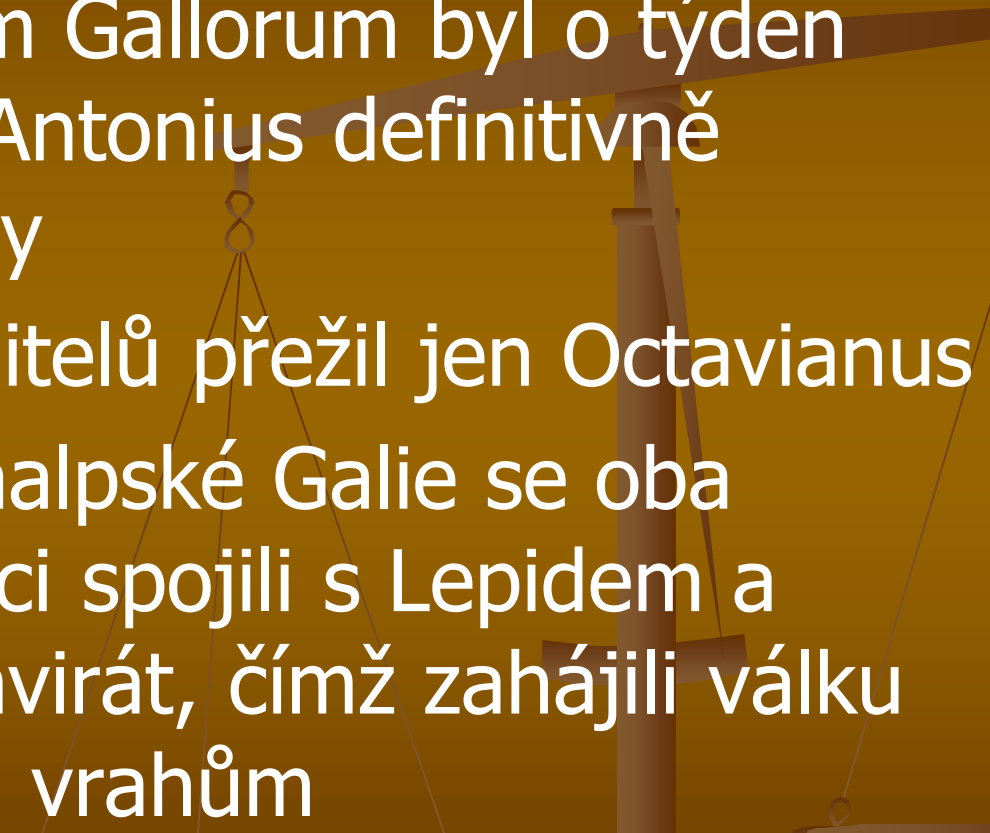
Válka proti Caesarovým přívržencům (43 př. n. l.)

Boje u Mutiny

- Roku 43 př. n. l. Marcus Antonius získal správu Předalpské Galie, kterou ale již spravoval Decimus Junius Brutus Albinus
- Marcus Antonius se vydal na sever se svými legiemi a oblehl Bruta Albina ve městě Mutina (dnešní Modena)
- Senát proti němu vyslal svoje legie, které vedli Aulus Hirtius, Gaius Vibius Pansa Caetronianus a Gaius Octavianus

Nepřítel nebo spojenec?

- Po bitvě u Forum Gallorum byl o týden později Marcus Antonius definitivně poražen u Mutiny
  - Ze senátních velitelů přežil jen Octavianus
  - Po ústupu do Zaalpské Galie se oba přeživší vojevůdci spojili s Lepidem a vytvořili 2. triumvirát, čímž zahájili válku proti Caesrovým vrahům
-

Válka proti vrahům Caesara (43 – 42 př. n. l.)

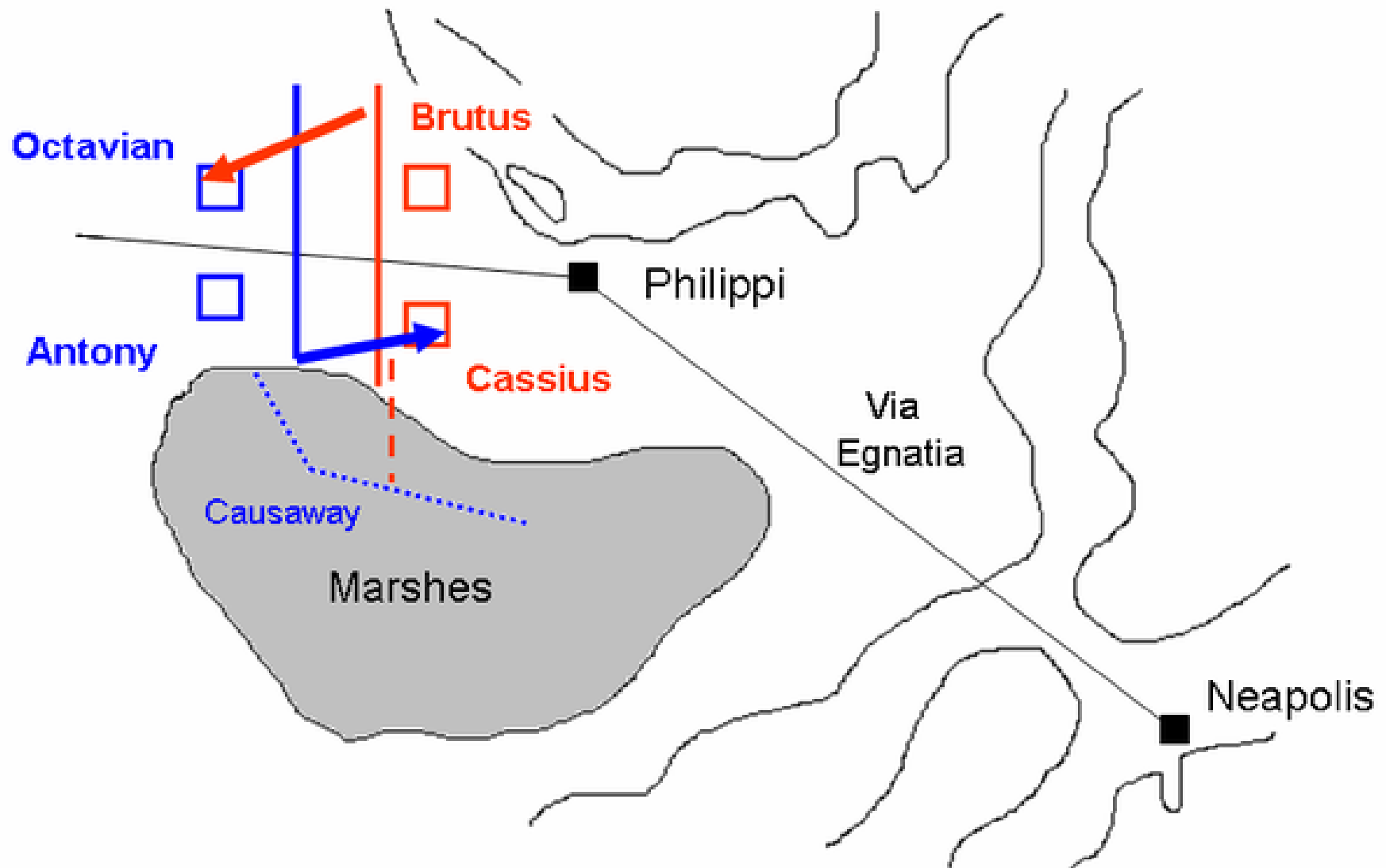

Další boje na Balkánském poloostrově

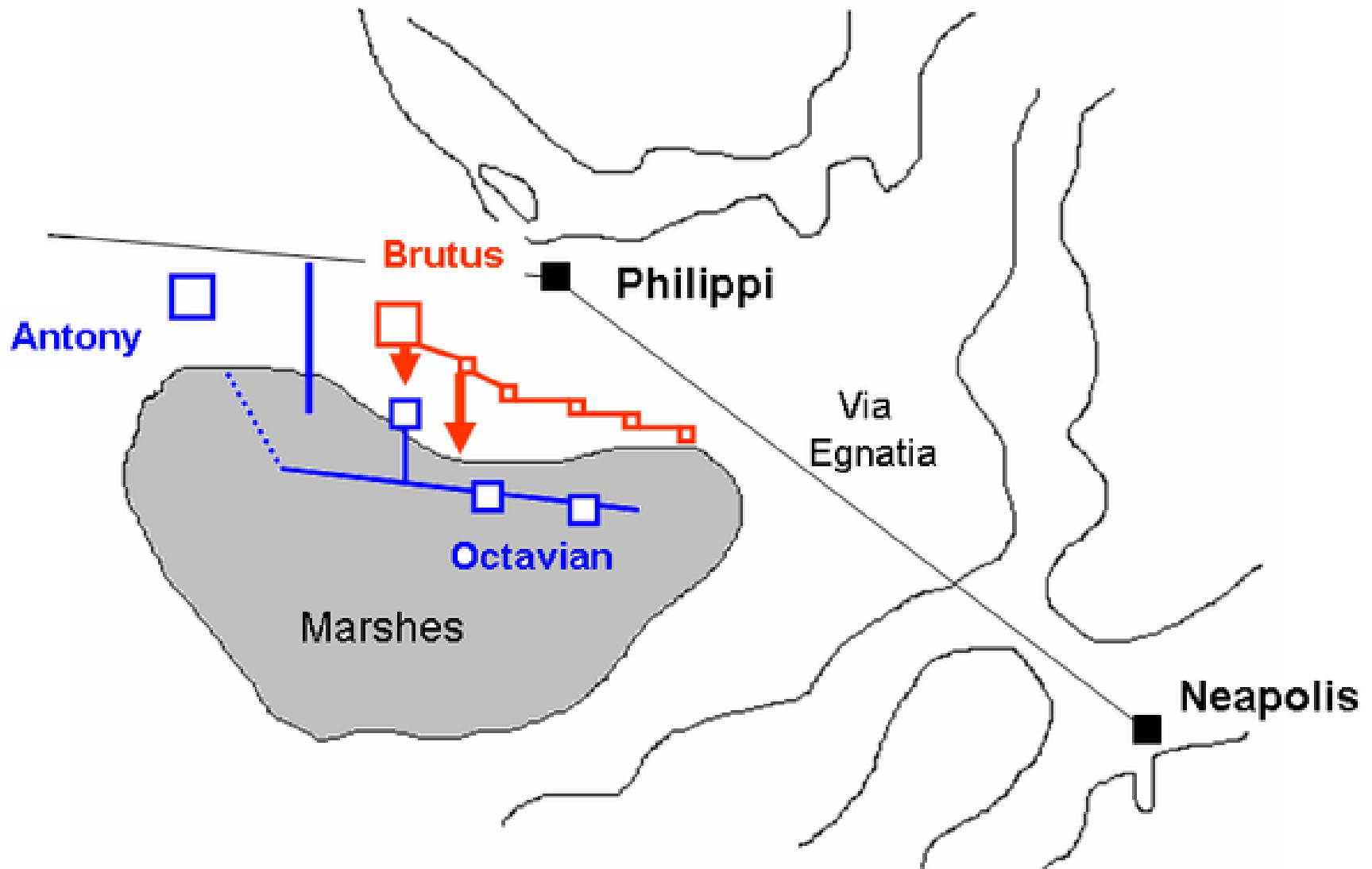
- Marcus Junius Brutus a Gaius Cassius Longinus uprchli z Říma na Balkán a shromáždili zde asi 80 000 mužů proti triumvirům, kteří proti nim postavili celkem 120 000 vojáků (bez Lepida)
- K dvěma rozhodujícím střetům došlo u města Filippi v říjnu roku 42 př. n. l. a také k boji na moři, který triumvirové prohráli
- Cassius spáchal sebevraždu po první bitvě a Brutus po druhém střetnutí

První bitva u Filipp

Druhá bitva u Filipp

Poslední válka římské republiky (jaro 32 – srpen 30 př. n. l.)

Dva kohouti na římském sметиšti

- Roku 33 př. n. l. oficiálně skončila existence 2. triumvirátu, i když Lepidus byl politicky odstaven již roku 36 př. n. l.
- Zatímco Marcus Antonius pobýval v Egyptě, zahájil proti němu Octavianus v Římě štvavou politickou kampaň
- Římský senát zbavil na začátku roku 32 př. n. l. Marca Antonia všech jeho funkcí a vyhlásil válku Kleopatře VII.

Námořní bitva u Actia (2. září 31 př. n. l.)

■ Octavian a jeho spojenci

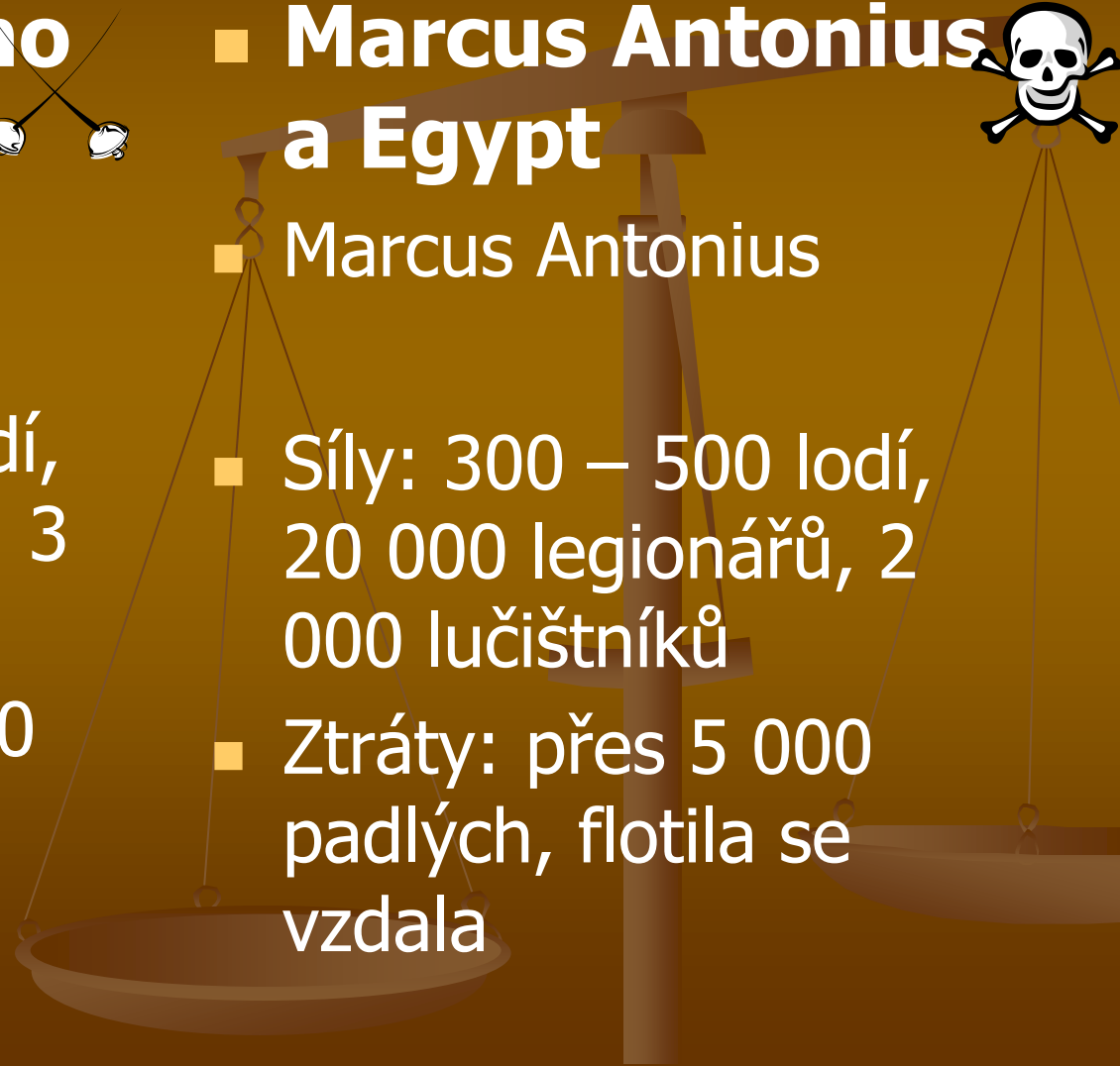

- Marcus Vipsanius Agrippa
- Síly: 230 – 400 lodí, 16 000 legionářů, 3 000 lučištníků
- Ztráty: okolo 2 500 padlých

■ Marcus Antonius a Egypt

- Marcus Antonius
- Síly: 300 – 500 lodí, 20 000 legionářů, 2 000 lučištníků
- Ztráty: přes 5 000 padlých, flotila se vzdala

Battle of Actium

2 September 31 BC

Order of Battle

 Octavian

 Mark Antony

 Coastal fortification

 Walls

0 20 km

Ionian Sea

EPIRUS

Louros

Camp of Octavian

Nicopolis

Ambracian Gulf

T. Taurus

Actium

M. Agrippa

L. Publicola
M. Antonius

L. Arruntius

M. Octavius
M. Insteius

Cleopatra

P. Canidius

Camp of Mark Antony

Anactorium

M. Lurius
Octavian

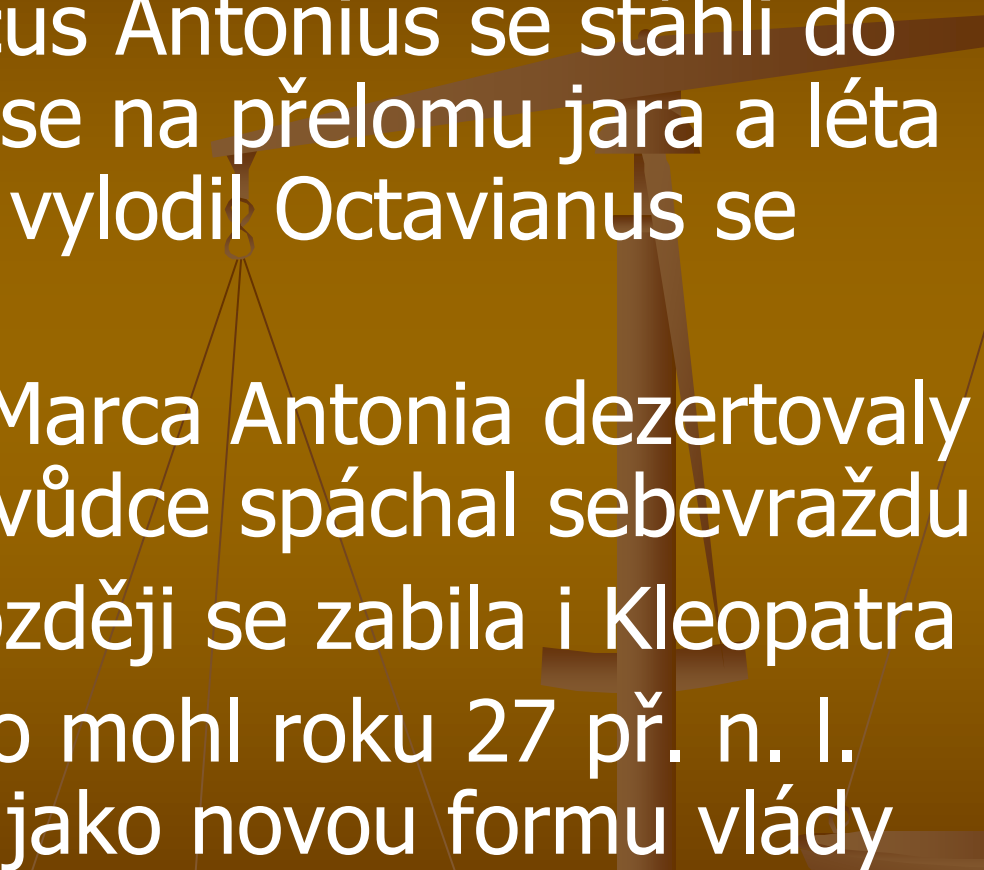
C. Sosius

LEUKAS

ACARNANIA

Konec Egyptského království

- Kleopatra i Marcus Antonius se stáhli do Alexandrie, kde se na přelomu jara a léta roku 30 př. n. l. vylodil Octavianus se svými vojáky
  - Zbytky armády Marca Antonia dezertovaly a poražený vojevůdce spáchal sebevraždu
  - O několik dní později se zabila i Kleopatra
  - Octavianus proto mohl roku 27 př. n. l. založit principát jako novou formu vlády
-

VERCINGETORIX, DEFEATED AT THE SIEGE OF ALESIA, THROWS HIS ARMS AT CAESAR'S FEET... AND OFFICIALLY, ALL GAUL IS CONQUERED...

OUCH!

Děkuji za pozornost

Prostor pro dotazy

